

20. Sanoja R. OTAS: Organización Para El Tratado del Atlántico Sur / Sanoja Ricardo [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aporrea.org/internacionales/a171905.html>;

21. Serbin A. America del sur en un mundo multipolar: ¿es la Unasur la alternativa? // Nueva Sociedad. – 2009. – N219. – P.145–156.

22. Soriano J. Acuerdos y desacuerdos sobre la redefinición del concepto de las instituciones de seguridad interamericana: las posiciones de Argentina, Brasil, Canada, Chile, Estados Unidos y Mexico / Juan Soriano // En Security and Defense Studies Review: Interdisciplinary Journal of the Center of Hemispheric Defense Studies. – 2001. – Vol.1. – №1. – 41 p.

23. Sosa A. J. El Atlántico: ¿OTAS o zona de paz? / Alberto J. Sosa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://amersur.org/PolInt/EL-ATLANTICO-SUR-OTAS-O-ZONA-DE-PAZ-corregido.pdf>

24. Trefler P. Południowoamerykańska współpraca w zakresie bezpieczeństwa i obrony / P. Trefler // Transformacje demokratyczne w Ameryce Łacińskiej. Problemy – wyzwania – implikacje. – Lublin, 2014. – S.13–36.

25. United States Southern Command Command Strategy 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://usregsec.sdsu.edu/docs/DODDecember2008.pdf>;

26. Urrea B. M. Transformación de la seguridad internacional en America Latina: desde la seguridad nacional a la seguridad cooperativa / Miguel Urrea Benavides [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.miguelurreabenavides.blgoo.com/content/view/579519/Seguridad-Internacional-en-America-Latina.html>

27. XXV Comité Permanente de Seguridad Chile – Argentina [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minrel.gov.cl/minrel/site/artic/20130821/pags/20130821152234.html>

Plevako I. G., Ph.D. in History, Senior Lecturer School of International Relations, «Ostroh Academy» National University (Ukraine, Ostroh), ihor.plevako@oa.edu.ua

Security system of MERCOSUR countries as a geopolitical problem

In the article the author presents the analysis of geopolitical problem of search for effective security system in the Latin American region. Based on scientific literature by Ukrainian and foreign researchers as well as on studying official documents framing legal foundations for creation common security system the author looked into South American countries' bilateral and multilateral relations, including those of Brazil, Argentina, Chile and Venezuela. With the main objective of analysis of undertaken steps of the MERCOSUR countries in the direction of search for effective security mechanisms, the researcher emphasizes three important preconditions of creation of security identity in the «post-Cold War» period. The first one is related to the change of geopolitical environment as a result of declining of the USA influence on the region. The second one considers functioning of cooperation mechanisms of MERCOSUR countries, including «2+2» consultations format and development of common plans. The last condition relates to common military training and peacekeeping campaigns. The author persuades that the process of security claims and fulfillment of security conception in practice in Latin America can be considered as regional phenomenon.

Keywords: Latin America, geopolitics, MERCOSUR, security identity, system of Latin American security, UNASUR.

Плевако И. Г., кандидат исторических наук, доцент кафедры международных отношений, Национальный университет «Острожская академия» (Украина, Острог), ihor.plevako@oa.edu.ua

Система безопасности стран МЕРКОСУР как геополитическая проблема

Рассматривается геополитическая проблема поиска системы безопасности в латиноамериканском регионе. Автор статьи, опираясь на нормативно-правовую источниковую базу, а также на отечественную и зарубежную литературу, задается целью, изучить двусторонние и многосторонние отношения южноамериканских стран, в частности Бразилии, Аргентины, Чили, Венесуэлы в сфере безопасности. Задачами этой работы является анализ осуществленных шагов изучаемых стран в поиске действенных механизмов безопасности, которые могли бы обеспечить защиту стран МЕРКОСУР от вызовов современности. Автор определяет три важных предпосылки построения безопасностной идентичности в «послехолодновоевропейский» период. Во-первых, это изменения геополитической конъюнктуры вследствие ослабления влияния США на регион; во-вторых, механизмов сотрудничества стран МЕРКОСУР, в частности в формате «2+2», совместных планов действий; а в-третьих, мероприятий, связанных с военными учениями и участием в миротворческих кампаниях. Автор утверждает, что процесс позиционирования концепции безопасности и реализаций их на практике выглядит как региональный феномен.

Ключевые слова: Латинская Америка, геополитика, МЕРКОСУР, геополитическая идентичность и безопасность, система латиноамериканской безопасности, UNASUR.

* * *

УДК 327(438)+(450)

Слободян Т. З.,
кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), tetiana.slobodian@pu.if.ua

Політичні відносини Польщі та Італії

Розглянуто двосторонні польсько-італійські відносини. Аналізується політичне співробітництво Польщі та Італії. Зазначаються основні угоди, на яких базується двостороння співпраця між країнами. Наводяться двосторонні контакти на високому рівні: офіційні візити глав держав, міністрів, які справили визначальний вплив на польсько-італійські відносини. Італія завжди підтримувала польські старання членства в НАТО і ЄС та робила значний наголос на політично-історичному вимірі цього процесу. Додатковим і надзвичайно важливим чинником була також присутність папи, який був родом з Польщі, у Ватикані.

Ключові слова: двостороннє співробітництво, політичні відносини, Польща, Італія.

Польсько-італійські відносини мають тисячолітню історію, яка часто пов'язувала долі обох народів на тлі бурхливих подій у Європі. Спільне цивілізаційне коріння і досвід окреслили спеціальний вимір польсько-італійської співпраці, яка не має аналогів у світі

Серед польських вчених, які займаються проблемами співпраці між Польщею та Італією, можна виділити: Р. Кужняра, А. Шимчика, М. С. Волянські та ін. На жаль, в Україні тематика двосторонніх відносин Польщі та Італії не розкрита. Дослідники акцентують увагу на українсько-польських та українсько-італійських взаєминах.

Мета пропонованого дослідження – проаналізувати політичне співробітництво між Польщею та Італією.

Офіційні дипломатичні відносини між цими країнами були встановлені 27 лютого 1919 р. 5 липня 1945 р. уряд Італії визнав Тимчасовий уряд національної єдності у Варшаві і вирішив встановити з нею дипломатичні відносини. Посольство Польщі в Римі відновило свою діяльність у серпні 1945 р., а Посольство Італії у Варшаві – у вересні 1945 р. [6].

Коли прем'єр-міністр Тадеуш Мазовецький здійснив свій перший візит до Рима в жовтні 1989 р., голова італійського уряду Джуліо Андреотті не випадково згадав найбільш палкий заклик народного героя Італії, полководця Джузеппе Гарібальді: «Не відмовляйтесь від Польщі». Це гасло було скероване до «європейського народу» після січневого повстання. (Тут мається на увазі польське національно-визвольне повстання 1863–1864 років проти Російської імперії. Разом з поляками в ньому взяли участь литовці, білоруси й українці). Д. Андреотті підкреслив актуальність вищенаведених слів Д. Гарібальді в час, коли наприкінці ХХ ст. Польща знову отримала шанс здобути повну суверенність [5, с. 183].

Президент Італійської республіки Франческо Коссіга активно займався пошуком будь-яких шляхів політичної і фінансової підтримки з боку Європи та Америки для Польщі. Італія першою надала Польщі кредитну допомогу, гарантовану урядом, у розмірі 400 млн. доларів, таким чином даючи приклад західним державам, які ще вагалися та висловлювали занепокоєння щодо припустимої реакції Москви. Аналізуючи напрям змін у Польщі і можливі наслідки розвитку ситуації в Європі, італійці не приховували побоювань щодо можливого спокою на континенті, який на початку 90-х років не подолав ще пост-ялтинської логіки. Італійська дипломатія вказувала на політичне значення успіху польської трансформації для

інших країн Східної Європи і в подальшій перспективі для всієї Європи [5, с. 183].

8 лютого 1991 р. президент Італійської республіки Франческо Коссіга, приймаючи польського президента Леха Валенсу в Квіринальському палаці (це офіційна резиденція Президентів Італії, яка розташована на Квіринальському пагорбі в Римі), зазначив: «Ми повинні почати по-іншому думати про Європу, ніж до цього часу, відкриваючи ширше двері та вікна на Схід. Ми повинні допомогти, особливо Польщі, ввійти в Європу» [5, с. 183]. Конкретним підтвердженням цих слів було приготування за короткий термін і підписання у Варшаві 11 жовтня 1991 р. з польським урядом Договору про дружбу і співробітництво. Він складається із 23 статей і є основним документом, що регулює відносини між Польщею й Італією. В італійській дипломатичній практиці Договір має особливий характер, який не практикувався у відносинах з іншими державами. В ньому зазначалася політична підтримка для нової польської влади, а також створення в майбутньому основних міжнародно-правових засад розвитку співпраці. Відзначено, що Італія вважає позитивним прагнення членства Польщі в європейських спільнотах, а також в рамках своїх можливостей буде надавати допомогу в адаптації норм польського законодавства до норм і правил спільноти [7].

Прем'єр-міністр Польщі Ян Ольшевський в лютому 1992 р. з офіційним візитом відвідав Рим. Він зазначив, що оскільки Польща розвивається, як незалежна держава, то повинна свої відносини опирати на військовий союз, а також на тісну економічну співпрацю із Заходом. На зустрічі з Д. Андреотті Я. Ольшевський відзначив, що Польща прагне якнайшвидше ввійти до Європейського економічного співтовариства і шукає партнерів, які були б найкращими провідниками на цьому шляху. Ольшевський підкреслив, що саме Італія є найкращим кандидатом для цієї ролі. Такі погляди були доброзичливо сприйняті італійською стороною [5, с. 184].

Президент Італії Франческо Коссіга в березні 1992 р. перебував з офіційним візитом у Польщі, де зустрівся із президентом Лехом Валенсою. На цій зустрічі основними питаннями були європейська безпека, а також економічні проблеми регіону Центральної і Східної Європи.

З нагоди 50-ї річниці бою під Монте Кассіно 17 травня 1994 р. прем'єр-міністр Вальдемар Павляк перебував із візитом в Італії. В Римі він зустрівся зі своїм італійським колегою Сільвіо Берлусконі, який висловив готовність до широкої двосторонньої співпраці з Польщею, а також запевнив про підтримку Італією її євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень [5, с. 185].

У травні 1992 р. в Італії відбулися президентські вибори, в результаті яких перемогу здобув Оскар Луїджи Скальфаро. Новий президент також підтримував членство Польщі в європейських та євроатлантичних структурах. Він підкреслював особливе право Польщі на членство, тому що вона належить до тієї ж духовно-цивілізаційної спільноти, а також через великий внесок у перемогу над фашизмом і комунізмом. Оскар Луїджи Скальфаро з офіційним візитом у Польщі перебував у червні 1995 р.

Договір про військову співпрацю між міністерствами оборони був укладений 6 грудня 1996 р. у Варшаві.

Переломним у польсько-італійських відносинах був 1997 рік. Італійська сторона підтвердила безумовну підтримку розширення НАТО, вказуючи, що «розширення

є вираженням нової стратегії безпеки в Європі, тому в цьому процесі є важливим знаходження нової формули відносин НАТО–Росія, а також укладення добрих відносин між новими державами–членами НАТО та Росією. Росію потрібно переконати, що розширення НАТО не суперечить її інтересам» (цитата П'єро Фассіно Міністра юстиції Італії) [5, с. 185].

Голова італійського уряду Романо Проді 10–11 березня 1997 р. перебував з візитом у Польщі з групою, яка налічувала понад 40 представників найбільших італійських фірм. Через місяць 9 квітня 1997 р. з офіційним візитом до Італії прибув президент Александр Квасневський разом із групою польських підприємців. Президент Польщі провів зустрічі з італійськими політиками як з урядовою коаліцією, так і опозицією, а також із представниками найбільших організацій господарського сектору. Головними темами дискусії були проблеми розширення НАТО, вступ Польщі до ЄС, а також можливість піднесення торговельного обміну між двома країнами на якісно новий та вищий рівень [5, с. 185].

Після виборів у Польщі та зміни урядової коаліції перший свій візит до Рима в грудні 1997 р. здійснив Єжи Бузек, який зустрівся із італійським колегою Романо Проді. Два прем'єри підтвердили стійкість засад, на яких ґрунтуються двосторонні польсько-італійські відносини. Польський прем'єр-міністр задекларував незмінність пріоритетів польської зовнішньої політики, яка була визначена міністром Криштофом Скубішевським ще у 1989 р. [5, с. 186].

Відбувалася також і співпраця між міністерствами закордонних справ. Зокрема, міністр закордонних справ Броніслав Геремек 31 січня 1998 р. перебував із офіційним візитом в Італії. В розмовах з італійськими політиками він звернув увагу на питання безпеки і розширення ЄС. Певне занепокоєння в Польщі викликала італійсько-французько-бельгійська декларація, додаток до Амстердамського договору. Вона пов'язувала термін розширення Союзу від успіху здійснення внутрішніх реформ попередніх союзних структур і механізмів їх функціонування. Міністр Б. Геремек відзначив, що в декларації явно засвідчено про уповільнення процесу розширення ЄС. У свою чергу міністр Ламберто Діні не погодився з такою інтерпретацією і запевнив, що Італія належить до тих країн, які найбільше зацікавлені в розширенні ЄС. Підтримав також польське прагнення до якнайшвидшого отримання членства в НАТО [5, с. 186].

Під час візиту прем'єр-міністра Єжи Бузека в Італію 15–17 квітня 1998 р. був підписаний важливий договір про екоконверсію (екоконверсія боргів – це заміна частини заборгованості якої-небудь країни з інших країн на грошові кошти, які були призначені на різні інвестиції, пов'язані з охороною навколишнього середовища). Італійський уряд погодився на призначення частини польського боргу в розмірі 32 млн. доларів на інвестиції в галузь охорони навколишнього середовища.

Прем'єри двох країн узгодили формулу зустрічей двічі на рік аж до часу вступу Польщі в ЄС. Італійська сторона задекларувала всебічну технічну і політичну підтримку у випадку виникнення труднощів під час переговорів з Європейською комісією. Італійським урядом була запропонована також інтенсифікація військових контактів, співпраця в оборонній промисловості, а також постійний обмін досвідом експертів у сфері сільського господарства [5, с. 186–187].

Пожвавлення політичної співпраці між країнами було проявом інтеграційних процесів, які відбувалися в Польщі. Італія знову задекларувала активну підтримку уряду для прийняття Польщі в ЄС. В день урочистого оголошення членства Польщі в НАТО 12 березня 1999 р. із візитом у Варшаві перебував прем'єр-міністр Массімо Д'Алема, який зустрівся із президентом Олександром Квасневським та своїм польським колегою Єжи Бузеком. Під час зустрічі прем'єр-міністр Італії звернув увагу на те, що Польща повинна прагнути повністю адаптувати інституційно-правову систему до вимог ЄС. Італія не запропонувала конкретної дати розширення, яка, на її думку, могла би бути встановлена після консультацій із державами-членами ЄС. Массімо Д'Алема підкреслив пріоритетність підготовки самого Європейського Союзу до прийняття нових членів, щоб він не став тільки організацією європейської економічної співпраці. Прем'єр-міністр під час візиту зустрівся також із маршалком Сенату Аліцією Гресков'як, обговорив функціонування парламентів і роль сенатів, а також попередню парламентську співпрацю і безпосередні контакти народів. Польська сторона виразила вдячність за підтримку зусиль щодо інтеграції з НАТО і ЄС, а також за ставлення Італії до італійських громадян польського походження, за надання їм можливості навчатися рідною мовою, утворювати польські організації та гідні умови існування [8, с. 294].

Під час зустрічі було підписано три угоди, які стосувалися співпраці у сфері здоров'я і медичних наук. Другу угоду присвячено економічній, промисловій, науковій і технічній співпраці. Третя угода регулювала культурну співпрацю.

Через півроку після візиту прем'єр-міністра Італії 8–9 вересня 1999 р. у Варшаві з офіційним візитом перебував міністр закордонних справ Ламберто Діні. Він провів зустріч із Броніславом Геремиком, прем'єр-міністром Єжи Бузеком, а також із президентом Олександром Квасневським. Зустріч була присвячена питанням ЄС. Візит міністра Діні зміцнив добрі двосторонні відносини, підтвердив польський авторитет, а також підтримку Італією польського уряду для наближення до Європи. Під час зустрічі обговорювалася реформа сільського господарства з метою його адаптації до вимог ЄС. Італійці продемонстрували розуміння стану сільського господарства в Польщі, однак звернули увагу, що країна має здійснити глибокі реформи своєї політики сільського господарства, а саме зменшити кількість малих сільських господарств.

Президент Італії з офіційним візитом перебував у Польщі 14–15 березня 2000 р. Під час візиту виразив повагу італійського народу до польського народу за його тисячолітній внесок у розвиток європейської цивілізації, за охорону християнських і гуманістичних цінностей [5, с. 187].

З робочим візитом у Римі перебував прем'єр-міністр Єжи Бузек 9 лютого 2001 р., де підкреслив, що його країна хоче бути повноправним учасником дискусії на тему майбутнього ЄС.

Президент А. Квасневський перебував з візитом в Італії 26–28 лютого 2002 р. Головною темою розмов були питання ЄС. Президент Італії виразив підтримку розширення ЄС у 2004 р., яке стосувалося також і Польщі, і зазначив, що розширення приведе до об'єднання і стабілізації в Європі і зміцнить значення континенту.

В свою чергу польський президент подякував за підтримку Італії щодо членства Польщі в ЄС.

2005 року було укладено угоди, які стосуються питань, пов'язаних зі співпрацею в галузі культури, науки і освіти, із взаємним захистом секретної інформації. 2009 року було укладено угоду про співпрацю у боротьбі зі злочинністю [6].

В Італії Сильвіо Берлусконі тричі був главою уряду (1994–1995, 2001–2006, 2008–2011 рр.). За його керівництва не було досить частих і важливих політичних стосунків з Польщею. Відновлення політичного діалогу між країнами наступило більшою мірою після призначення прем'єр-міністром Романо Проді. Однак наприкінці квітня 2009 р. вдалося провести перші польсько-італійські міжурядові консультації [2, с. 365].

28 квітня 2009 року відбувся перший міжурядовий саміт між Італією та Польщею, в ході якого відбулися наступні двосторонні зустрічі: прем'єр-міністра Італії Сильвіо Берлусконі і президента Леха Качинського; Сильвіо Берлусконі і прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска; міністрів закордонних справ, міністрів юстиції, міністрів внутрішніх справ двох країн, міністрів інфраструктури і транспорту Італії та міністра інфраструктури Польщі, італійського міністра економічного розвитку Клаудіо Скайолі і заступника прем'єр-міністра і міністра економіки Вальдемара Павляка [1].

15 жовтня 2010 року Президент Республіки Польща Броніслав Коморовський зустрівся з президентом Італії Джорджо Наполітано в Римі.

2011 року відбулися ще два візити польського президента до Італії (30 квітня і 2 червня). У червні Б. Комаровський брав участь у святкуванні 150-річчя об'єднання Італії.

Зустріч міністрів закордонних справ Польщі та Італії відбулася в Римі 4 липня 2011 року.

18–19 січня 2012 р. з офіційним візитом у Римі перебував Дональд Туск. Під час візиту провів зустрічі з президентом Італії Джорджо Наполітано, а також зі своїм італійським колегою Маріо Монті. 30 січня 2012 р. Рим відвідав Радослав Сікорський, де зустрівся із міністром закордонних справ Італії.

Другий міжурядовий саміт між Італією та Польщею відбувся в Римі 29 травня 2012 р. Тоді проводилися наступні двосторонні зустрічі: прем'єр-міністра Італії Маріо Монті з прем'єр-міністром Польщі Дональдом Туском і міністром фінансів Миколаєм Будзановським; заступника міністра закордонних справ Італії та міністра закордонних справ Польщі; міністра економічного розвитку та інфраструктури і транспорту Коррадо Пассера з польським міністром транспорту Славоміром Новаком та заступником міністра економіки Польщі; міністрів оборони, міністрів культури, міністрів сільського та лісового господарства Польщі та Італії [1].

Президент Італії Джорджо Наполітано у червні 2012 р. перебував із візитом у Польщі. Під час зустрічі президенти обговорили польсько-італійські двосторонні відносини та європейську політику. Президент Італії також зустрівся зі спікером парламенту Євою Копач. Переговори на такому високому рівні є підтвердженням відродження польсько-італійського політичного діалогу. Спікер зазначила, що такі візити сприяють подальшому поглибленню співробітництва між двома країнами, і Польщу тішить двосторонній розвиток відносин в

політичній, економічній, оборонній і культурній сферах [4]. Політики обговорили також питання поглиблення інтеграції в рамках ЄС, зміцнення відносин з країнами, охопленими Європейською політикою сусідства, торгівельні двосторонні відносини, розвиток співпраці між парламентами двох країн на рівні бюро, комітетів і двосторонніх груп. У парламенті на той час працювала польсько-італійська парламентська група, що налічувала 23 депутати і 4 сенатори, в італійському парламенті – італійсько-польсько-болгарська парламентська група. Спікер парламенту і президент Італії домовилися про необхідність створення в парламенті Італії італійсько-польської двосторонньої групи [4].

Крім того, президент Італії поклав квіти до пам'ятника полеглим робітникам суднобудівного заводу 1970 р., і у Гданську разом з президентом Польщі Броніславом Коморовським спостерігав за матчем групових ігор Євро-2012 Іспанія-Італія.

2012 року укладено угоду про утримання і догляд за польськими військовими кладовищами в Італії та італійськими в Польщі [6].

18 березня 2013 року Президент Республіки Польща Броніслав Коморовський зустрівся з президентом Італії Джорджо Наполітано в Римі. Зустріч прем'єр-міністрів Італії і Польщі відбулася у Варшаві у 16 травня 2013 р.

5 грудня 2013 року у Варшаві відбувся третій італійсько-польський міжурядовий саміт, в ході якого відбулися двосторонні зустрічі прем'єр-міністрів, міністрів економіки, міністрів оборони та ін. [1].

У квітні 2014 р. Броніслав Коморовський та його дружина брали участь у Ватикані у церемонії канонізації польського Папи Івана Павла II і Папи Івана ХХІІІ. Через пів року (у жовтні 2014 р.) польський президент знову з офіційним візитом відвідав Італію. Президенти двох країн висловилися за незалежність і повагу до цілісності України. Під час зустрічі також обговорювали питання майбутнього головування Італії в Раді Європейського союзу.

У Варшаві 6 травня 2015 р. відбулася зустрічі міністрів закордонних справ Польщі та Італії, а також з віце-прем'єром і міністром оборони.

Італія завжди підтримувала польські старання членства в НАТО і ЄС та робила значний наголос на політично-історичному вимірі цього процесу. Додатковим і надзвичайно важливим чинником була також присутність папи, який був родом з Польщі, у Ватикані. Сильною стороною відносин залишаються економічні і традиційно культурні відносини.

Правові основи двостороннього економічного співробітництва між Польщею та Італією була закладені ще у 1980–1990 рр. 1985 року укладено Угоду про уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доходи та попередження податкових ухилень від оподаткування; 1989 року – Угоду про заохочення і захист інвестицій; 1999 року – Меморандум про співпрацю для малих і середніх підприємств. Італія протягом багатьох років залишається одним із стратегічних торговельних та інвестиційних партнерів Польщі. У 2014 р. двосторонній торговельний обіг перевищив вперше в історії 16 млрд. євро. У 2015 р. спостерігається збільшення росту польського експорту в Італію майже на 9%. На сьогодні Італія займає 5-е місце в польському експорті до ЄС і 2-е місце в імпорті. У 2014 р. експорт до Італії склав 7,3 млрд. євро, у той час як імпорт

перевищив 8,9 млрд. євро. Найбільш імпортованими товарами є машини й устаткування, транспортне обладнання, метали і металургійні вироби та хімічні продукти. У свою чергу, найбільш експортованими є транспортні засоби, харчові продукти, напої та тютюнові вироби, метали і металургійна продукція та електричні прилади. Італія займає 6-е місце в списку найбільших іноземних інвесторів в Польщі [9].

В Італії проживає приблизно 120–150 тис. поляків. В країні діють численні польські установи та організації різного типу. Велика кількість поляків мешкає на півдні і в центрі Італії. В Лаціо, наприклад, проживає 25% польського населення, хоча найбільше поляків все-таки зосереджено в Римі. Збільшується їх скупчення у великих містах Кампанії і Тоскани [6].

Італія залишається одним із основних партнерів Польщі як у двосторонньому вимірі, так і на європейському форумі й на міжнародному рівні. У політичних відносинах між Польщею та Італією було дуже багато контактів на найвищих рівнях. Проводилися часті зустрічі між президентами, урядами, міністрами закордонних справ. Численними були також міжпарламентські контакти. Розвиткові взаємних зв'язків сприяє механізм міжурядових консультацій під головуванням прем'єр-міністрів (створений у 2009 році та відновлений у 2012 р.).

Список використаних джерел

1. Cronologia delle visite recenti [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ambvarsavia.esteri.it/Templates/PaginaInterna.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID=%7b17AAE342-118B-43B7-8E5D-BA5E1C8A0764%7d&NRORIGINALURL=%2fAmbasciata_Varsavia%2fMenu%2fRapporti_bilaterali%2fCooperazione_politica%2fIncontri%2f&NRCACHEHINT=NoModifyGuest
2. Kuźniar Roman Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej / Roman Kuźniar. – Wydawca: Scholar, 2012. – 415 s.
3. Notatka informacyjna o Włoszech i współpracy gospodarczej z Polską. Ministerstwo Gospodarki dwustronna [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mg.gov.pl/files/upload/16598/KE%20W%20C%20ochy_20130319.doc
4. O relacjach dwustronnych z prezydentem Włoch dwustronna [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/komunikat.xsp?documentId=5BF7E12CDF0706D3C1257A1B003449F1>
5. Polityka zagraniczna RP 1989–2002 / red. Kuźniar R., Szczepanik K. – Warszawa: Wydawnictwo Askon Sp. z o. o., 2002. – 491 s.
6. Stosunki z państwami Europy. Włochy. Współpraca dwustronna [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europa/stosunki_z_panstwami_europy/wlochy?printMode=true
7. Traktat o przyjaźni i współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Włoską, sporządzony w Warszawie dnia 11 października 1991 r. Dz.U. 1996 nr 52 poz. 226.
8. Uwarunkowania i kierunki polskiej polityki zagranicznej w pierwszej dekadzie XXI wieku / Red. Marian Stanisław Wolański Oficyna Wydawn. Arboretum. – 2004. – 393 s.
9. Współpraca gospodarcza między Polska a Włochami [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mg.gov.pl/NODE/24141>

Slobodian T. Z., candidate of political sciences, associate professor of the Department of International Relations, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), tetiana.slobodian@pu.if.ua

Political relations between Poland and Italy

Bilateral relations between Italy and Poland are examined. Political cooperation is analyzed. Major issues which were dominated in bilateral relations between mentioned countries are defined. Fundamental treaties which are the foundation for bilateral cooperation between countries are pointed out. It is stressed that the diversification of relations has become possible due to numerous visits at high-level meetings. Examples of bilateral contacts at high-level are given, namely official

visits of heads of states, ministers who had a great impact on the Polish and Italian relations. Italy supported the Polish quite diligence membership in NATO and the EU and made considerable emphasis on political and historical dimension of this process. An additional and very important factor was also the presence of the Polish Pope in Vatican.

Keywords: bilateral cooperation, political relations, Poland, Italy.

Слободян Т. З., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаника (Украина, Ивано-Франковск), tetiana.slobodian@pu.if.ua

Политические отношения Польши и Италии

Рассмотрены двусторонние польско-итальянские отношения. Анализируются политическое сотрудничество Польши и Италии. Указываются основные договоры, на которых базируется двустороннее сотрудничество между странами. Приводятся двусторонние контакты на высшем уровне: официальные визиты глав государств, министров, которые оказали определяющее влияние на польско-итальянские отношения. Италия всегда поддерживала польские старания членства в НАТО и ЕС и акцентировала на политико-историческом измерении этого процесса. Дополнительным и очень важным фактором было также присутствие папы, который был родом из Польши, в Ватикане.

Ключевые слова: двустороннее сотрудничество, политические отношения, Польша, Италия.

* * *

УДК 327.54

Камакин М. В., аспирант, Таврический национальный университет имени В. И. Вернадского (Украина, Симферополь), kamakinmaxim@gmail.com

СНИЖЕНИЕ ЦЕН НА НЕФТЬ КАК ВНЕШНИЙ ФАКТОР В ПРОЦЕССЕ ДЕЗИНТЕГРАЦИИ СССР

Дан анализ процессу и следствиям снижению цен на нефть в 1980-е годы, который являлся одним из внешних факторов в процессе дезинтеграции СССР. Целью данной статьи является анализ процесса снижения цен на нефть, который оказал негативное воздействие на экономическую и политическую ситуацию в СССР. В статье показаны усилия американской дипломатии, которые способствовали снижению цен на нефть на мировом рынке. Особое внимание было обращено на необычайную зависимость советской экономики от экспорта нефти, что явилось слабым местом советской экономической системе. Показаны объективные и субъективные причины обвала советской экономики, который являлся одним из факторов повлекшим за собой процесс дезинтеграции СССР.

Ключевые слова: нефть, экспорт, импорт, нефтедоллары, экономическая война, санкции.

(статья друкується мовою оригіналу)

Экономика Российской Федерации, как и экономика СССР, в значительной мере зависима от мировых цен на нефтепродукты. Вторая половина 2014 года ознаменовалась значительным снижением цен на нефть – более чем в два раза. Этому способствовали как экономические, так и сугубо политические причины. Вследствие этого Российская Федерация, бюджет которой значительно зависит от экспорта нефтепродуктов, понесла серьезные финансовые потери. В конце 2014 года нефтяные котировки снизились в два раза от уровня, который необходим для стабильного функционирования российской экономики. Министр финансов России А. Г. Силуанов заявил о необходимости урезать расходы бюджета РФ из-за падения цен на нефть. «Действующий бюджет формировался в условиях, которые отличаются от сегодняшних, и правительство уже предприняло первые меры, чтобы привести его в соответствие с экономическими реалиями. Мы не можем себе позволить расходы, рассчитанные при цене в \$100 за баррель. Поэтому мы сократили объем доводимых бюджетных обязательств до министерств и ведомств на 10%. За

счет этой меры сохраняется порядка 1 трлн. руб.» [1]. Российский оппозиционный политический деятель Б. Е. Немцов заявил, что снижение нефтяных цен в мире может вызвать фатальные последствия для российского бюджета. В этот он увидел весьма четкие параллели между падением цен на нефть в 2014 году и в 1980-е годы. Последствия этого для Российской Федерации могут стать не менее катастрофическими, чем для Советского Союза. «В 80-е из-за снижения цен распался СССР. Россия может повторить его судьбу», – сказал Б. Е. Немцов [2]. В этой связи представляется актуальным обращение к проблеме снижения цен на нефть, как внешнему фактору в процессе дезинтеграции СССР в международно-политических концепциях.

В последние полтора десятилетия существования СССР в экономике страны возник дисбаланс, связанный с притоком нефтяных доходов в народное хозяйство. По данным Всероссийского научно-исследовательского института комплексных топливно-энергетических проблем (ВНИИКТЭП) при Госплане СССР, доля выручки от продажи топливно-энергетических ресурсов (ТЭР) в валютных поступлениях достигла самого высокого уровня (55 %) в 1984 году; доля нефти составила в 1985 году 38,8 %, в 1987 году – 33,5 %. Из этого следует, что именно сырьевой фактор, прежде всего, обусловил глубочайший кризис советской системы [3].

Мощный импульс торговле энергоносителями и, следовательно, расширению советского экспорта нефти, дал нефтяной кризис 1973-1974 годов. Благодаря политике стран-членов ОПЕК мировые цены на нефть подскочили сразу в четыре раза, затем произошло еще несколько значительных подорожаний. В итоге доходы экспортеров резко возросли. Негативные последствия этого кризиса СССР ощутил, вследствие того, что советская экономика была интегрирована в мировую финансовую систему. Между 1975 и 1985 годами доля нефтяных ресурсов, выделявшихся в СССР для экспорта в долларовую зону, устойчиво снижалась и в добыче, и во всем нефтяном экспорте, выручка же возрастала в геометрической прогрессии. Казалось бы, появилась очевидная перспектива ликвидировать отставание сельского хозяйства, машиностроения, легкой промышленности. За счет валюты от продажи энергоресурсов предполагалось покрыть дефицит продукции этих отраслей и удовлетворить их инвестиционные потребности, направленные на сокращение отставания. Экспортно-сырьевой путь представлялся самым простым, а главное, беспроблемным: сырье конкурентоспособно от природы, у страны, богатой природными ресурсами, нет необходимости разрабатывать и внедрять новые технологии, поднимать культуру производства, искать прогрессивные формы управления; всего этого не требуется и при импорте продукции обрабатывающей промышленности в обмен на сырье.

Однако экспорт сырья влечет за собой даже более значительную внешнюю зависимость, чем импорт. В случае не реализации предназначенной для экспорта продукции или реализации ее по более низким, чем предполагалось, ценам экспортер лишается возможности приобретения продовольствия, потребительских и других жизненно важных товаров [3, 4].

К снижению цен на нефть были прямо причастны США. Делалось это для того, что бы оказать негативное